Ч. 180. Львів, Вторник, дня 13. (26.) серпня 1902. Річник VI.

Передплата на »РУСЛАНА« виносить:

в Австриї:

на цілий рік	20 кор.
на пів року	10 кор.
на чверть року	5 кор.
на місяць	1·70 кор.

За границею:

на цілий рік	16 рублів або 36 франків
на пів року	8 рублів або 18 франків

Поодиноке число по 16 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска« — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Przegląd в ролї Московского жандарма.

(+) Можна се нераз помічувати, що керманичі польскої опінїї публичної є вельми вольнодумними там, де їх гноблять, але де они верховодять, там готові хопити ся таких самих способів, якими послугують ся їх гнобителї. Новий доказ сего зложили нам Przegląd і вшехпольский орґан Słowo polskie, яке приплеснуло виводам Przegląd-а.

Przegląd, надягнувши урядову московску лїберию, з вдоволенєм подає, що росийске правительство криво глядить на український рух, що кожда нова руска ґімназия вельми для него немила, а недавна »боротьба« за окремий українско-руский університет зустрінула ся з вельми строгим осудом в Петербурзї (Przegląd очивидно згоджує ся з московскими урядовцями, бо від себе не подає нїякої замітки!). Дальше оповідає, що на нашім Подїлю українофіли викликали рільні »ворохобнї«, отже росийске правительство зараз здогадало ся, що така сама аґітация буде перенесена в границї єго держави і вислало жандармів для розслїдів, котрі найшли брошури, печатані у Львові і Чернівцях, в пограничних селах там сьвіжо перемичені. Забуває тут Przegląd, що ворохобня в південних і иньших ґуберніях росийского царства відбувала ся давно перед рільними страйками галицкими, отже галицкі страйки хиба не можуть бути причиною ворохобнї в Росиї.

Дальше згадує Przegląd про те, що росийска цензура заборонила писати дневникам тамошним про галицкі страйки, а позволила представити сю справу яко виключний спір робітників з роботодавцями о плату, що кождий незаслїплений мусить признати, бож о нїчого иньшого не ходило тут, як о поліпшенє плати, а визиск і нечувано низькі плати були причиною безробітя.

Але Przegląd уміє сказати дещо більше, іменно що росийске правительство впало на слїд якогось полїтичного заговору, а довіренник Przegląd-у мав навіть нагоду вглянути в вислїди тайного слїдства, веденого в Каменцї і в Києві, та розмовляв з якимсь росийским достойником, котрий вказав на Галичину, яко гнїздо социялїзму, з'єдиненого з гайдамаччиною і висловив ся, що треба подбати, щоби в Галичинї зроблено порядок, бо маючи таке сусїдство, годї собі дати раду з тим гайдамацким рухом.

Бачимо отже з сего, що довіренник Przegląd-у стоїть на зовсїм інтимній стопі з названим росийским достойником, який вважає потрібним зробити порядок в Галичинї (очивидно після свого розуміня!), що має право вглядати в вислїди тайного слїдства і т. д. і т. д. і годить ся зовсїм з урядовими кругами росийскими, які все ще дишуть духом Каткова, Ґоворского, Юзефовича і иньших денунциянтів українскої ідеї, що розвиток українскої ідеї мусить бути уважаний замахом на цїлість царату! Бачимо отже, що Przegląd і єго довіренник зовсїм надїли на себе мундур росийских жандармів і се нагадує нам подїї 60-их років на Українї, коли то всяку прояву народного і лїтературного руху, науку по недїльних школах і т. д. з польского боку денунціовано росийскому правительству, яко новочасну гайдамаччину (а також Шевченко на собі дізнав плодів сих доносів).

Przegląd длятого показує виразно пальцем і вважає себе покликаним, звернути бачність на сю справу, бо боїть ся, »що не на добре нам (Полякам) то вийде, наколи наші внутрішні в Галичинї відносини станутъ предметом дипльоматичної акциї«.

Ті самі отже, котрі по поводу Вжеснї стільки проливали слїз, а відтак демонстрували перед нїмецким, а відтак росийским консулятом, що спричинили парадне завішуванє росийского вірла на місце подїравленого демонстрантами, ті самі вольнодумцї надївають нинї мундур росийских жандармів, щоби помагати заводити порядок в Галичинї, щоби, борони Боже, не прийшло до акциї дипльоматичної (очивидно у страха великі очи!). Алеж не тілько Przegląd любує ся в тій ролї, але й Słowo polskie, як небудь називає вість Przegląd-а пересадною, замічає, що она заслугує на увагу, очивидно яко Wink для краєвого правительства. О вольнодумцї!

Для канадийскої України.

Нарештї сповнили ся часті та усильні домаганя канадийских Русинів і сердечні бажаня галицкої суспільности: до Канади орґанїзує ся місия, яка заложить тревалі підвалини для розвою нашої Церкви і народности в північній Америцї. Читателї нашої часописи пригадають собі ті недовірчиві, а часами прямо злобні голоси з Канади, які ми з дневникарского обовязку реєстрували з амер. »Свободи«, а які дуже скептично, ба навіть ворожо висказували ся про митрополичого делеґата о. Жолдака. Нинї можемо справдити, що єго поїздка до Америки принесла плоди і то так скоро і в такім розмірі, як — скажім відразу отверто — нїхто не то не надїяв ся але і не мріяв.

До Канади вибирає ся місия вже при кінци вересня, а *4. жовтня* сяде на корабель в Гамбурґу. Місия їде під проводом о. єромонаха Ломницкого, а обнимає ще двох єромонахів оо. Дудика і Строцкого та одного монаха, брата Янишевского — отже разом *чотирох Василиян*. Кромі сего їде разом з місиєю *трех сьвітских* сьвящеників, між якими є і о. Жолдак, який набутими особисто відомостями про Канаду та тамошні відносини наших людий улекшить перші кроки прибуваючих місионарів. Дальше поїде також *чотири сестри Служебницї*, які в Канадї хочуть розвинути ту саму богоугодну і братолюбну дїяльність, якою тут в краю вкрали ся у серця всїх, які мали нагоду приглянути ся їй.

Оо. Василияни, їдучи до Канади, мають перед собою цїль: заложити монастир і устроювати місиї в чотирох провінциях Канади (*Манітоба* з головним містом *Вінніпеґ*; *Шашка-Чіван* з гол. містом *Прінц-Альберт*; *Асінобоя* г. м. *Реґіна*; *Альберта* г. м. *Едмонтон*). Сьвітскі сьвященики будуть старати ся будувати церкви і орґанїзувати парохиї та відтак осядуть на тих парохиях. Сестри Служебницї попри сю працю, яку сповняли в Галичинї, поставили собі за задачу основуванє і веденє людових шкіл. Надто заложать новіциат, до якого будуть приймати дївчат, які схочуть посьвятити ся служебничому чинови і тим способом прибільшать своє число тамошними вже особами.

Зважити, що хотяй наші Канадийцї жадали сьвящеників, та хоть між ними є і засібні люди і з не согіршими зарібками, однак нїхто з них на сю цїль не дав анї доляра; що і галицкі Русини крім голословних резонів, не зважили ся були на жадне реальне дїло в сїм напрямі — треба признати, що на такі розміри підпринята і так добре зорґанїзована місия, нам... наче з неба впала! Завдячити маємо єї виключно батьківскій опіцї і стараню о. митрополита Шептицкого, який так само, як вислав був о. Жолдака на власний кошт, і тепер *ложить на кошти подорожи місиї з власних фондів*. Чиж не повинен весь руский нарід з глубини душі бути вдячним тому архипастирю свому, який з такою печаливостию і жертволюбностию береже єго сьвятощів?

Але не час єще тепер на вискази хотяй би і як щирої дяки, бо всеж се остануть лише слова без доказів. Ми мусим засьвідчити дїлами, що зрозуміли вагу і значінє висланої о. митрополитом експедициї, та зумієм у нашій вдячности піддержати розпочате ним дїло, з таким накладом працї і особистої жертви. Бо хотяй місия має запевнені кошти подорожи, то на вивінуванє єї нема нїяких срецтв. І тому звертаєм ся до нашого патріотичного та жертволюбного загалу, щоби поспішив з обильною підмогою на таку симпатичну цїль, великої практичної ваги задля нашого народного єствованя.

Особливо поручаємо с. с. Служебницї ревній опінї наших пань. У всїх народів панї занимають ся добродїйними цїлями і опікою монахинь. Францускі, а також польскі панї від непамятних часів докладають старань, щоби своїм посестрам, які посьвятили своє житє Богови і чоловіколюбию, уможливити єствованє і дїяльність. Наші панї мають тут найкрасшу нагоду зазначити своє признанє для наших монахинь за їх дотеперішню працю, подати доказ своїх патріотичних почувань та достарчити жертв для с. с. Служебниць, щоби могли скорше і лекше сповнити свої високі наміри на степах Канади. В тій цїли треба, щоби оснував ся в кождім містї та місточку комітет пань, який від хати до хати збирав би *складки і книжки* для народа, особливо релїґійного змісту. Час наглить, бо всего остає один місяць для збираня жертв. Тому без всяких непотрібних формальностий і відволїкань просимо наших жертволюбних пань заняти ся квестою на вивінованє наших місионарок с. с. Служебниць.

Наше патріотичне духовеньство могло би богато причинити ся до помноженя материяльних засобів експедициї, відправляючи акафісти на інтенцию поводженя місиї, та пояснивши вірним, особливо в околицях, звідки ішла еміґрация, що ті лепти, які скинуть, підуть аж у заморский край для добра і спасеня їх рідних і знакомих братів. Також і достарченєм церковних книг могли би оо. парохи пособити мі-

сиї, жертвуючи особливо служебники, яких бодай три доконче потрібно виїзджаючим.

Ще раз повторяєм наконець, що з тими жертвами і складками треба *дуже спішити ся*, бо остає лише місяць часу, щоби місия могла забрати з собою прислані річи та гроші, а зглядно закупити за них те, що для єї цїлий доконечне. Ми радо будем принимати всякі присилки на сю цїль, квітуючи їх в часописи та передаючи до рук провідника місиї о. Лємницкого.

Польске дневникарство про руску справу.

(*Казимир Бартошевич про руску справу. Dziennik Polski переляканий зрущенєм судів в східній Галичинї. Gazeta Grudziądzka дає посередно указки Русинам, як повинні би поступати з нечемними урядниками*).

(×) Голодній кумі хлїб на умі! Отак і польске дневникарство не може собі ради дати з рускою справою, яка не сходить із стовпців польских дневників, возять ся з нею, як кіт із салом і не годні дати їй ради. Але де багато господинь, там хата не метена, там страва пересолена, так само із тими кухарями, що взяли ся руску справу по своєму приправляти. І нїчого дивного, бо передовсїм не ма у них доброї волї приглянути ся сїй справі незапомороченими очима, нема у них предметовости, якої конечно вимагає рішенє такої многоважної і зложної справи, а що найважнїйше — нема у них потрібного до сего розуміня, анї знаня.

Що ми не говоримо на вітер, що наші слова не є безосновні, се потверджує п. Kazimierz Bartoszewicz в недїльнім фейлєтонї Słowa polsk-ого »Kronika tygodniowa«. З нагоди wiecu narodowego бажає він, щоби і руска і жидівска справа були предметом нарад і ухвал сего віча. Але хоч бажає сю справу висунути там на дневний порядок, признає ся явно, що боїть ся забирати голос в сїй справі, бо не знає зовсїм східної Галичини, а також в »поглядах дневникарства і людий, які нїби то знають сю справу, панує такий хаос, що було би ризиковним на подібних даних опирати своє переконанє«. Признає він явно, що немають ясного погляду про рускі »сторонництва і їх взаємини, що навіть характеристика руского мужика і сьвященика є подекуди загадкою. Отже не можна нїчому вірити, на нїчім оперти ся. Але в одно вірить Бартошевич, бо по єго думцї ствердили се факти, що рускі угодовцї», які від часу до часу виростають, кокетують з Поляками, є кариєровичами чистої крови, а зробивши на Поляках інтерес, стають явними їх ворогами. А на доказ сего наводить пок. Качалу, якого Поляки нїби то носили на руках, вибирали в Тарнові, а він потім показав ся назвичайнїйшим *москвофілом*!

Отже показує ся, що й се одиноке, в що п. Бартошевич вірить, є очивидною неправдою, як сьвідчать факти. Степан Качала був і умер народовцем чистої крови, він всюди і при кождій нагоді вступав ся за розвитком нашої мови і лїтератури на *народних основах* (пор. єго виступленя на зборах москвофільскої Гал. Рус. Матицї в 1864. і 1865. проти Якова Головацкого), він пособляв »Просьвіту« і всї змаганя Русинів-народовців і за те єго москвофіли (Русская Рада) побивали при виборах так, що був приневолений приняти мандат в Тарнові і вступити до Koła polskiego, де все боронив рускої справи, а не найшовши у керманичів і членів Кола зрозуміня і справедливости для рускої справи, виступив з Кола і написав Polityka Polaków względem Rusi, яка повинна находити ся на столї кождого польского полїтика, бо тодї не блукали би ся так і не плели таких теревенїв про сю справу, як нинї плетуть польскі дневники всякої масти.

Так як про руску справу взагалї нема у Поляків анї зрозуміня анї знаня і ясного погляду, так само і недавне безробітє селян показало, що у них в сїй справі що голова, то розум. Найдрастичнїйше сам п. Бартошевич виказав, на прикладї двох Цєлєцких, іменно Цєлєцкого з Бичковець і Заремби-Цєлєцкого з Гадинковець, приятеля »Просьвіти«, обидвох шляхтичів-консерватистів, обидвох дописувателїв Przegląd-у, двох, що називають ся Цєлєцкі, а зовсїм суперечних з собою в поглядах на причини безробітя останнього. Цїлком справедливо отже питає п. Бартошевич, як жеж на таких основах можна видавати якийсь суд?!

(Конець буде).

Допись.

З Відня.

(Конець).

Колиж вже до столицї »гуцулії« забрали нашого »гуцула« з єго цїлим орсеналом знаня і інтелїґенциї і з єго *»хлопским параґрафом«*, яким він, по хвальбі »Ґалїчанїна«, найлучше адмінїструє всякий прихід то стережіть же ся коломийскі Українцї всякої »фонетики«, якої страх, як ненавидить о. гуцул, бо йде на вас *»бич божий«* з *»хлопским параґрафом!«*

І як слїд попращали єго Віденцї за єго працю на поли орнїтольоґії, ґіґієни, соціольоґії і пр. пр.

Інтелїґенция в признаню єго характерности в справі о. Базюка і за »хлопский параґраф«, яким адмінїстрував він нашу парохию, *виключила єго* з товариства »Кружок земляків«, а робітники зробили єму на пращанє публично *котячу музику*, задля чого о. Сємйоноф, що хотїв дуже трогаючо прощати ся в »Родинї« і роздавав образцї, мусїв спасати ся бігством та просити у своїй трусливости о сильну асистенцию.

Таких трофеїв нажив собі о. гуцул своєю славною і незабутньою працею во »Христовім винограді«.

Справдї аж сум бере, як на наругу подав сей неумний і злобний чоловік тутешну церков і прихід, як на сором наважив він достоїньство і ризу сьвященика. Се побачить аж єго наслїдник, якого дуже а дуже вижидаємо, аби наш прихід поставив знова на належну йому ровень в столицї держави.

Новинки.

— **Календар.** Ві вторник: гр.-кат. Максима; рим.-кат. Зефіри. В среду: гр.-кат. Михея прор.; рим.-кат. Йосифа К.

— **Хлїборобскі страйки.** В Микуличинї відбули ся в недїлю, дня 14. с. м. в справі страйків збори під проводом д-ра Трильовского.

»Дїло«, занимаючи ся близше розслїдом страйку, доходить до заключеня, що початок страйкової аґітациї в Галичинї сягає єще 1897. р. т. є. від часу, коли Вячеслав Будзиновский став видавати в Чернівцях часопись »Працю« і написав брошуру п. з.: »Хлопский страйк«. В тім самім роцї ухвалив зїзд радикальної партиї підготовити народ до страйків, а Семен Вітик і др. Іван Франко помістили в »Громадськім Голосї« статейку п. з. »Страйк чи бойкот«, яка опісля вийшла окремою брошуркою і відіграла визначну ролю в хлїборобских страйках. До того прилучила ся єще ухвала Народного зїзду в 1901. р., яка поручила Народному Комітетови розвинути страйкову аґітацию. Відтак Будзиновский, дїлаючи по мисли тої послїдної ухвали, вів часопись »Свободу« в сей спосіб, що на єї зазив вибухли перші страйки в Перемишлянщинї та в Чижикові. За ними пішли и дальші страйки. Не мало причинили ся до розширеня страйків єще социяльно-демократична »Воля«, брошурка С. Вітика: »Як поступати в часї страйку?« і Будзиновского »Хлопска полїтика«.

— **З Перемишля** пишуть нам: День уродин цїсаря Франц Йосифа І сьвяткували перемискі Русини дуже торжественно. О 9. год. рано відправив епископ в рускій катедрі при співучасти капітули сьпівану Службу Божу, на якій були присутні представителї всїх властий і велике число публики. О 2. год. відбув ся в палатї руского Владики ґалевий обід на 70 осіб, на якім були присутні всї три перемискі Епископи і обі капітули, ґенералїция з команантом Ґальґочім на чолї та репрезентанти всїх полків і відділів військових; були там також представителї всїх властий і місцевих урядів, а кромі того богато виднїйших перемиских Русинів. Підчас обіду

Про границї пізнаня природи.

Переклали з нїмецкого

др. В. Левицкий і Я. Миколаєвич.

(Конець).

Наколи давнїйші мислителї признавали усяке взаїмне дїланє між душею а тїлом непонятним та неможливим, наколи думали, що проблєм фактичної згідности між тими двома субстанциями можна розвязати лиш при помочи теориї про впередопредїлену згідність причинову, то виображінє, яке они, звязані понятями шкільними, виробили собі про душу, є хибне. Конечність заключуваня так (очевидно) суперечного з дїйсностию є мовби доказом апаґоґічним (доказом невпрост) неправдивости заложеня. Остаючи на ґрунтї порівнаня про годинники, чи не булаб найпростїйшою розвязкою можливість четверта, комбінация з гори Лєйбніцом відкинена, чи ось то оба годинники, яких хід треба пояснити, не є на дїлї одним і тим самим годинником? Чи зрозуміємо коли небудь справи духові через условини материяльні, — є питанєм зовсїм відрубним від того, чи ті справи є наслїдком условин материяльних. Перше питанє можна розвязати неґативно, не розвязуючи зовсїм, а тим менше не розвязуючи неґативно, другого.

В місци висше наведенім каже Лєбніц, що дух незрівнано висший, як людский, але скінчений, якому признає відповідно совершенні змисли, та технїчну справність, міг би утворити тїло, якеб наслїдувало чинности чоловіка. Щоби міг утворити чоловіка, сего не каже, бо після него, автоматови з тїла та кости, якого, як Декарт зьвірята, зуявляє собі бездушним, до того, щоби був чоловіком, не достає монади душі, не даючої ся механїчно похватити. Тут особливо стаєсь видною ріжниця міг поглядами Лєйбніца а нашим. Зуявім собі, що усї атоми, з яких в данїй хвилї, пр. над Рубіконом, складав ся Цезар, зведено через механїчну штуку кождий на своє місце, та що кождому надано питому єго скорість в відповіднім напрямі. Після наших поглядів, повстав би в такім случаю знов Цезар, фізичний та духовий. Сей штучний Цезар мав би в першій хвилї ті самі почутя, змаганя, виображеня, що єго первовзір над Рубіконом, подїляв би з ним єго образи памятеві, єго унаслїджені і набуті спосібности і т. и. Зуявім собі ту саму штуку повторену в однїй і тїй самій хвилї раз, два, кілька разів з рівною скількостию иньших атомів вугля, водня і т. д. Чим ріжнив би ся в першій хвилї новий Цезар від своїх дуплїкатів, крім місця, на якім кождий з них зістав збудований? Але дух, зуявлений Лєйбніцом, який був би в силї утворити нового Цезара та єго соботворів, не понимав би зовсїм, яким способом атоми, через него самого уґруповані та в відповідних напрямах з відповідними скоростями в рух введені, могли би викликати їх духові чинности.

Пригадуєм собі сьмілий висказ Карля Фоґта, який в пятьдесятих роках біжучого віка був причиною до певного рода турнїю про душу, що всї спосібности, які називаєм спосібностями душі, є лиш функциями мозку, або що, наколи ужиєм висказу в дечім шорсткого, гадки є в тім самім відношеню до мозку, як жовч до печінки, або моч до нирок». Ляїків разило се порівнанє, ужите впрочім до істоти своєї вже через Cabanis'a[1]), позаяк зіставленє гадки з видїлинами нирок видавало ся їм понижаючим. Однак фізиольоґія не знає таких відріжнень естетичних. Для неї видїлини нирок є предметом науки так само почесним, як справи ока, серця, або котрого небудь з так званих звичайно орґанів благороднїйших. Рівнож не є закидом против порівнаня Фоґта, що дїяльність духова зістала в нїм представлена яко витвір условин материяльних в мозку. Но хибою сего порівнаня є, що оно будить виображенє, мов би чинности духові дали ся з будови мозку що до своєї натури так легко поняти, як видїлини з будови железів.

Де, як у ростин не достає условин материяльних чинностий духових в видї системи нервної, там натуралїст не може принимати житя духового і рідко в тім зглядї стріне ся з запереченєм. Але щоби ми могли єму відповісти наколиб він зажадав, заким пристане на принятє душі сьвіта, щоби єму показано десь в сьвітї

---

[1]) Cabanis. Rapport du physique et du moral de l'homme. 2 e édition. Paris 1805. T. I. ст 152 et sqts.

вліс Преосьвященний тоаст в честь цісаря, принятий з одушевленєм всіми присутними, а військова музика заграла цісарский гимн. В тій хвилї відозвали ся з фортів арматні вистріли, віддаючи належну честь монархови. Доперва вечером опускали гості гостинні пороги нашого Владики«.

— **Із Станиславова** пишуть нам: В четвер, дня 4-го вересня, устроює Товариство »Руских женщин« в Станиславові вечерок з танцями в комнатах станиславівских народних товариств ул. Собіского ч. 28. і в примежній великій салї (давне касино військове). — Початок о 9. годинї вечером. Вступ за запрошенями від особи 3 К, родинний білет для 4 осіб 10 К. Для пань вечерковий або народний стрій, для панів балевий. За Комітет: А Кульчицка, др. В. Янович, Й Кранович, Ю. Стрийска, М. Скочдополева, Ол. Чорненька. — Дохід призначений на будову дому »Інститута дївочого« в Станиславові. Добровільні датки приймають ся з подякою.

— **В справі червневих розрухів у Львові** запав в суботу остаточно ось такий засуд: На тяжку вязницю, заострену постом засуджено: Сохацкого на 1 рік, Чопа на 6 місяців, а Борачек, Зварич, Клїсевич Федак, Сюдак, Мандзій, Стебельска і Вишневский дістали по 5 місяців, Солотвіньский і Коралевич по 4 місяцї, Локетко і Красноїд по 3 місяцї, Ріс 2 місяцї. — На звичайний арешт зістали засуджені: Дуткевич, Зубич і Боцьора кождий на 1 місяць, Постраада на 3 тижнї, Зоболевич, Шпира і Падура по 14 днів. — Всї засуджені просили о 3 дни до намислу що до внесеня зажаленя невинности. Загалом з 48 обжалованих засуджено 25, увільнено 23. На просьбу оборонця, д-ра Шляйхера, і за згодою прокуратора випущено на вільну стопу Коралевича і Падуру, а то по причинї, що мають родину, а немогли доси нїчого заробити на зиму, бо находили ся майже від 3 місяців в слїдчій вязници.

— **Лїснича етика.** Звісні загально є шкоди, які дичина робить селянам в поли без всякого зобовязаня і винагороди їх властителя властителя лїса. Люди мусять чи в слоту чи в зимно аж до пізної осени ночувати по полях, палити огнї та робити крики, щоби страшити диків, а як де, то і медведів. Кілько се коштує мозоли і поневірки, а часом і страху та небезпечности, сего навіть нїхто не числить. Але часто лучають ся навіть нещастя і смертельні випадки. Про такий один траґічний случай в Любіжні коло Делятина ми доносили перед кількома днями. Тую саму подію станиславівскі Nowiny, поінформовані очивидно якимсь лїсничим, описують ось як: »В понедїлок 18. с. м. попонудни заможний господар, звісний лїсний злодій, Роман Флис, витропивши в скарбовім лїсї дика, *загнав его умисно до ями, викопаної умисне на сю цїль*, аби его там убити«. Ну, ми задали би цїлій редакциї Nowin таку штуку, щоби *з лїса загнати до ями на поли такого дика*, що єще недобитий і ґорсою людий, вирвав ся глубокої ями і покалїчив кілька осіб! Чи се можлива така штука? Тож треба обережно брати інформациї від несовісних та нелюдских, паньских посіпаків.

— **Вписи до 4. кл. рускої школи вправ у Львові** відбудуть ся дня 29. і 30. н. ст. серпня від 8—12 перед полуд. і від 3—5. пополудни в канцеляриї школи при ул. Длуґоша ч. 17. — Ся школа приготовляє дуже добре учеників до школи середної. Учеників в одній клясї не може бути більше як 40, тому і наука може відбувати ся з тим більшим хісном для учеників.

— **Школа ім. М. Шашкевича.** Вписи учеників і учениць до 4-клясової школи ім. М. Шашкевича у Львові будуть відбувати ся в днях 27., 29. і 30. серпня с. р. кождого дня рано від 9. до 12. а пополудни від 3. до 5. год.

— **Номінация о. Ломницкого** бучацким ігуменом показує ся неправдивою вістию, бо о. Ломницкий одержав далеко важнїйшу задачу, а іменно провід в духовній місиї до Канади, що описуємо нинї докладно в осібній статї.

— **Бурса ім. Ігнатия Тиховича.** Видїл пов. ради в Товмачи ухвалив заснувати у себе коштом повіту бурсу для молодїжи і назвати єї іменем бл. п. о. Ігнатия Тиховича, бувшого руского пароха в Хлїбичинї польнім. довголїтного заступника маршалка в тій радї.

— **Гончарска школа в Коломиї.** В гончарскій школї в Коломиї розпічне ся рік шкільний дня 1. вересня. Вписи будуть відбувати ся 1. і 2. вересня Проґрама науки обнимає 2 практичні відділи: гончарский і кафлярский. Наука безплатна. Убогі а здібні і пильні ученики одержать стипендийні запомоги. Хто хоче вступити яко звичайний ученик до школи, повинен виказати ся, що має скінчених 13 лїт, що скінчив з добрим успіхом бодай 4 кляси народної школи і має силу до вибраного собі званя. Яко надзвичайні можуть бути приняті гончарскі та кафлярскі челядники і майстри. Зголошеня треба адресовати до дирекциї гончарскої школи в Коломиї.

— **Генрик Сємірадзкий** один із найзнаменитших сучасних польских малярів творець »Смолоскипів Нерона« помер вчера о ½1 в ночи в своїй маєтности в Стрілкові в Росиї. Покійний не мав єще і 60 лїт (уродив ся 15. падолиста 1843 р.). Причиною смерти була хороба рака, на яку Сємірадзкий западав уже від довшого часу.

Нові постанови почтові. Мінїстерство торговлї видало нові постанови що до видачаня почтових посилок і від 1. жовтня стануть ті постанови обовязувати Найважнїйші з них є: В місци, де є почта, будуть доставляти до дому звичайні і рекомандовані листові посилки та пакети аж до ваги 1½ кґ. За доставу і заавізоване треба буде платити в місци, де є почта: За почтовий переказ аж до 10 К з доставою разом з грішми 3 с.; за лист в котрім подана вартість до 1000 К — 5 с.; а звиж 1000 К — 10 с. За пакети в тих місцях, до достава заведена без згляду на вагу посилки: аж до 5 кґ. 10 с., звиж 5 кґ. — 20 с.; в прочих почтових місцях за посилку до 1½ кґ. — 5 с., звиж 1½ кґ. аж до 5 кґ. — 10 с.; звиж 5 кґ. — 20 с. Коли до одного фрахтового листу належить кілька пачок, то належить ся за найтяжшу приписану належитість, а за кожду иньшу пачку лиш найменьшу, яка установлена в данім місци. Уряди не мають оплачувати нїякої належитости за доставу грошевих листів. За авізо має ся платити 3 с. — Сїльским листоносам треба буде платити: За переказ почтовий разом з грішми 10 с., за переказ на виплату разом з грішми аж до 1000 К — с., за лист грошевий 10 с., за пакет — 15 с., за авізо — 3 с. В місцях, де є почтові складницї, за авізо — 3 с.

— **Нове купелеве місце на Буковинї.** В Качицї витрискує з північно-східної сторони гори Кузої мінеральне жерело, що дає в протягу одної мінути 10 лїтрів води. Вода квасковата і має окрім иньших 10 хемічних складових частий дуже малу скількість чистого углевого квасу. В північно західній части сеї гори, покритої смереками, є в обсягу кількох квадратових метрів три сїрчані жерела, що мають солену воду і дадуть в протягу 40 хвиль 10 лїтрів води. Ся цїла природна продукция досить велика і дорогоцїнна, щоби заложити купелї в громадї Качицї. Перед кількома днями відбула ся в сїй справі в Качицї нарада лїсничої спілки в присутности старости Маковея і санїтарного концепіста д-ра Ключека.

— **Велитеньский Египтянин.** В тих днях прибув до Парижа велит, який відзначає ся нечуваною силою. Він хоче там убігати ся о нагороду з фундациї ґр. Піеркурта, призначеної для людий, що відзначають ся незвичайною будовою тїла та силою. Новий велит називає ся Гассан Алї і походить з Египту. Він має 27 лїт, а є високий 2·32 м. і важить 200 кільо. Довгота его стопи виносить 43 цм. Свій зріст унаслїдив Гассан Алї по родичах. Его отець був на 204, а мати на 206 цм. висока. Вже в четвертім роцї житя виносив зріст Альоґо 125 цм., а вага 75 кільо.

— **Вулькан Мон Пелє,** що наробив тільки шкоди на острові Мартиницї, зачинає знова вибухати. Паровий корабель, який як-раз переїздив туди, мусїв змінити напрям по причинї дощу попелу.

— **Ворохобня в Сіямі.** Аґенция Гаваса доносить, що на півночи Сіяму, на границї Бірми збунтовали ся місцеві жителї против сіямского правительства і дня 25. липня збурили часть міста Муанґ-Пре, де мешкали сіямскі офіцири. Резидуючий в Муанґ-Пре князь мусїв утїкати. Ворохобники хотять викликати переворот в цїлій державі.

— **Египтяни і американьскі індияни.** Американьский учений, Едмунд Фріц-Шрайнер з Чікаґо мав виклад на з'їздї фільольоґів в Медісон, в якім доказує, що межи мовою Коптів (потомків старинних Египтян) такою, яка представляє ся в рукописях між рр. 250 а 450 по Хр., а мовою Мая, якою говорять індийскі племена в Юкатанї і Ґватемалї (середна Америка) єствує близьке спорідненє. Лексикальний материял коптийскої мови є дуже богатий, а для мови Мая має словар науки більше як 20.000 слів: отже порівнанє можна легко перевести. Шрайнер винайшов 334 корінїв, які покривають ся зівсїм так під зглядом понятя як і фонетики. До того звертає він увагу на се, що граматика обох мов дуже подібна до себе в многих точках (редуплїкация, творенє множини і т д.). Взагалї подає він аж 10 стичних точок тих мов. Свої виводи кінчить сей учений ось як: Мова Мая приняла богато египетских слів з мови, якою говорять жителї горішного Египту. А давнї лїтописи Мая оповідають про прибутє зза моря чужого народа із Сходу коло 250. р.) Сей народ мав мати довгу одїж, війшов в супружі зносини з тамошними жителями і був їм провідником на дорозї поступу, науки та штуки. Кромі сего бачить кождий вже на перший погляд подібність між середно-американьскими різьбами і пірамідами з терасовим укладом пірамід Сокара горішного Египту. Длятого єствує спорідненє в мові, фолькльорі та штуцї тих народів центральної Америки, як також Мексику, Дакоти і Меру з Египтом. Так отже мав би Шрайнер розвязати таємничу загадку єствованя східних мов і народних прикмет на американьскій землї.

— **Аршенїк і рак.** Анґлїйскі учені припускають на основі певних даних, що аршенїк грає знаменну ролю в нинїшнім розширеню ракових хороб. Вже від давна зауважено се статистично Іменно виказувано, що хоробі рака підлягають найчастїйше комінярі. Зразу думали, що ту дїлає саджа, яко дразняче средство. Але длячого в таким разї, питає др. Шедуель, занимають в статистицї рака одно з послїдних місць гірняки в копальнях вугля або гончарі, які мають так ж до дїла з дразнячими річами. Отже др. Саломон Смайс звертає увагу, що саджа коминів заключає аршенїк. В таблици заводів, які підпадають найлегше хоробі рака, наступають зараз по комінярах коршмарі, кельнери, пивовари, словом всї, що пють найбільше пива з аршенїком. Так отже аршенїк що дістає ся в який небудь спосіб до тїла (кромі внїшного прикладаня до шкіри) успособляє клїтини тїла до ракової недуги.

— **Переписка Редакциї.** Вп. *Ю. К-іт в Явор.* Тов. С. Ґ. нема у Львові. Адреса до Вп. О. К. Wien XIII/9 Hietzing-Suppegasse Nr. 9. Збірка не появила ся єще.

— **Родимцї! Памятайте на фонд будови приватних шкіл!**

Телеґрами.

Віденъ, 25. серпня. »N. Fr. Presse« доносить ось що про вислїд суботнїх мінїстерияльних нарад: кромі цлової тарифи занимано ся також ветеринарийною конвенциєю, а мінїстри скарбу обговорювали між собою податкові справи. Найбільше спірною точкою були цла на машини і на ткацкі та зелїзні вироби. Ріжницї в тім зглядї дуже єще великі і нїчо не може спонукати Угрів до уступленя. За те в иньших точках, особливо що до ветеринарийної конвенциї, представляє ся вислїд обрад кориснїйше.

Віденъ, 25. серпня. З кінцем того тижня має президент кабінету, др. Кербер, удати ся до Будапешту разом з мінїстром торговлї, бр. Кальом, шефом секциї Стібральом і мінїстерияльним радником Реслєром, щоби там вести дальші переговори в справі цлово-торговельної угоди.

Бад-Ґаштайн, 25. серпня. Мінїстер просьвіти, др. Гартель, повернув до Відня.

Берлин, 25. серпня. В тутешних дипльоматичних кругах оповідають, що король Алфонс XIII. прибуде незабавом до Берлина. Він має зложити візиту також і австрийскому цїсарови Король Едвард VII. поїде в зимі до Кан і до Італії, а на весну відвідає правдоподібно Париж.

Шанґай, 25. серпня. Лист місийного помічника, Китайця, потверджує вість про замордо-

---

відповідний обємом спосібностям такої душі комплекс клїтинок звоєвих і волокон нервних, кормлений під властивим тиском теплою кровію живничою, заосмотрюваний в відповідні нерви чутя та знаряди?

Остаточно повстає питанє, чи обі границї натури не є на дїлї одним і тим самим, та чи би ми, наколи бисьмо зрозуміли суть материї і сили, не могли поняти, яким способом субстанция, що є їх підкладом, в певних условинах чує, бажає, та думає.

Певно, такий здогад був би найпростїйшим, та після знаних засад дослїду научного, належить ему, доки не зістане збитий, давати перевагу над тим, після якого, як в горі сказано, сьвіт є подвійно незрозумілий. Но в натурі річи лежить, що і в тій квестиї не дійдем до ладу, та що всяке дальше обговорюванє єї зістане пусте.

В відношеню до загадок сьвіта тїл привик природознавець від давна висказувати з мужескою резиґнациєю: »Ignoramus«. Наколи глядить на побідоносно перебуту дорогу, піддержує его сьвідомість, що чого нинї не знає, то се, при певних условинах мог би знати, той може колись буде знав. Но в відношеню до проблєма, чим суть, та як можуть мислити материя та сила, мусить ся раз на всегда рішити на далеко тяжше до висказаня слово:

»Ignorabimus«.

ване двох анґлійских місионарів, Бртоса і Левіса, в провінциї Гунен. Їх засічено різками на смерть.

Опава, 25. серпня. Вчера наступила експльозия ґазів в Карвині, в закопі Гавриїла. Двох робітників убитих, а трех засипаних не видобуто єще. Шкода виносить 100.000 корон.

Конкурс

за-для принятя 30 вихованців в бурсї філії тов. педаґоґічного в Станиславові продовжує ся отсим до 29. н. ст. серпня. Услівя подано давнїйше. Прошеня годить ся вносити під адресою: *П. Рибчук*, учитель ґімн. ул. Пелеша 24.

Читайте! Читайте!

Повне видане Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти“ бажаючи, щоби в кождій руській хатї находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший збірник сих творів п. з. **„ПОЕЗИЇ Т. ШЕВЧЕНКА“**. Книжка, оправлена в полотно з золоченими витисками, може бути найгарнїйшою окрасою руських хат. Папір велїновий, формат на взір европейських клясиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опусту. Висилає ся тілько за надісланєм **2 кор. 30 сот.** на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ »ПРОСЬВІТИ« у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

Дві панночки

можуть найти поміщенє в рускім домі в дуже здоровій части міста; дома нїмецка конверсация і фортепян до ужитку. Близша відомість в редакциї »РУСЛАНА«.

COLOSSEUM Ernesta Thorna

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонїшна

Найславнїйша проґрама!

від 16. до 31. серпня 1902.

При співучасти військової музики 30. п. п.

1) **Увертура**. 2. **Quilano Torp**, знамениті американьскі акробати. 3) **Rosini ma Briegant** (велит і лїлїпут), комічні ексцентрики. 4) **Deslions et Fils**, знані в цїлій Европі акробати. 5) **i. Morini**, трансформатор. 6) Сестри **Dentler**, трансформацийні дансерки. 7) **Орхестра** (Реклямоґраф). 8) **Carry i Morlz**, китайскі ексцентрики. 9) **Alma Šarolta**, субретки. 10) **Otto Schumann**, цирк на сценї. 11) **Henry Lepomme**, малпя пантоміна (тріо). 12) **Borson**, субретка.

Що дня о 8. год. вечером велике представленє. В недїлю і сьвята два представленя. Що четвиці **High Life** представленє. Білети вчаснїйше можна замовляти і набути в контори Пльона ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Від огню обезпечайте ся тілько в »Днїстрі«.

Днїстер

Товариство взаїмних обезпечень

Львів, ринок ч. 10. (дім »Просьвіти«).

є одиноким руским Товариством асекурацийним.

Фонди »Днїстра« з днем 31. грудня 1901.

Фонд резервовий . . .	386.402 кор. 83 сот.	разом 645.383 кор. 59 сот.
Резерва премії	205.227 „ — „	
Резерва специяльна . .	6.000 „ — „	
Фонд емеритальний . .	47.753 „ 76 „	

»Днїстер« обезпечає будинки як також збіже і пашу против шкід огневих. Всї три ВП. Ординарияти припоручили **»Днїстер«** Всч. Духовеньству і всїм вірним.

Оплата премії в »Днїстрі« є умірковання, а чистий зиск — надвижку з оплат — розділяє **»Днїстер«** межи своїх членів яко звороти. В р. 1900. і 1901. виносить зворот 8%.

Шкоди виплачує **»Днїстер«** дуже скоро, а оцїнку шкід переводить разом з делеґатом і 2 членами місцевими. До 31. грудня 1901. виплатив **»Днїстер«** 5.075 відшкодовань в сумі 2,656.787 кор.

Члени »Днїстра« можуть без перешкоди затягати позички в Банку краєвім і касах ощадности, бо каси ті принимають полїси **»Днїстра«** при позичках гіпотечних.

На житє можна обезпечати через **»Днїстер«** — капітали на дожитє, посмертні капітали, посаги, ренти і т. д. — краківскім Товаристві, а з провізиї від тих обезпечень відступає **»Днїстер«** часть на рускі добродійні цїли.

Аґенциї передає **»Днїстер«** радо селянам, господарям, особливо де нема **»Днїстра«**. Аґенти заробили 349.486 кор. провізиї.

На житє обезпечайте ся тілько через »Днїстер«

Селяне! убігайте ся тілько о аґенциї »Днїстра«.

Найнов йший твір

Л. Лопатиньского

„ПАРАЦЯ“

комедия в 3 актах зі сьпівами

(з побуту лїтників)

відзначує ся невичерпаним йовіяльним гумором і жвавим диялоґом. Ся комедия збогачує знатно ґалєрию типів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмішність ситуаций і характерів розміщена рівномірно між мужиків і панів, і тому ся комедия надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедиї упослїдженим недотепою, але противно має нагоду посьміяти ся трохи і з містових лїтників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости.

Цїна 2 кор.

Набути можна у накладчика **С. Ґорука** у Львові, пл. Домбровского ч. 1, і в книгарнях.

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від 1-го мая 1902.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	приходить о годинї	до Львова
		6·10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня
		6·20	з Чернівців (Іцкан, Галацу), Чорткова
		6·50	з Брухович, щод. від 15. мая до 14. вер. вк.
		7·45	з Янова
		7·40	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче
		8·00	„ „ на дв. головний
		8·10	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
		8·15	з Сокаля, Рави рускої
1.35		8·50	з Кракова, Відня, Праги, Берлина
		10·25	з Ряшова, Любачева
		11·55	з Станиславова (Кересмезе, Потутор)
		1·10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава
		1·23	з Янова
2·20			з Підволочаск, Копичинців на дв. Підз.
2·35			„ „ на дв. голов.
		3·14	з Брухович (15. мая до 14 вер. в нед. і сьв.
		4·40	з Самбора, Стрия, Сколього (1/5 – 30.9)
		5·11	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
		5·35	„ „ „ на дв. голов.
1·45		5·40	з Чернівців, Іцкан
		5·50	з Кракова
Ніч			
		6·00	з Сокаля, Белзця і Любачева
		8·04	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
		9·12	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
12·15		9·20	з Чернівців, Букарешту
		9·25	з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)
8·40		9·50	з Кракова, Відня, Берлина) Ясла, Розвадова
2·31			
		10·03	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
		10·02	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. [illegible]
		10·20	„ „ „ на дв. голов.
		10·50	з Лавочного (Пешту) Хирова Калуша
		3·14	з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче
		3·35	„ на дворець головний

Поїзд посп.	Поїзд особ.	відходить о годинї	зі Львова
		6·25	до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор
1·55		6·30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
2·09		6·43	„ „ „ дв. Підзамче
		6·35	до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича
8·30		8·40	до Кракова (Відня, Праги), Берлина
2·55			
		9·00	до Лавочного, Хирова, Калуша
		9·15	до Янова
		9·50	до Белзця, Сокаля, Любачова
		10·30	до Чернівців, Потутор
		10·40	до Тернополя, Потутор, дв. Підз.
2·40		10·57	„ „ дв. гол.
		1·25	до Янова в д 1. мая до 15. вересня в недїлю і сьвята
		2·15	до Брухович від 15 мая до 14. вересня в недїлї і сьвята
		3·05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.
		3·15	до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.
		3·26	до Брухович щод. від 1. мая до 15. вер.
		3·30	до Ряшева, Хирова, Любачева
Ніч			
		6·10	до Станиславова, Жидачева
12·45		6·20	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
		6·30	до Янова від 1. мая до 15. вер. будні дни а від 16. вер. до 30 цьвіт. 1903. щоденно
		6·35	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
		7·10	до Сокаля і Рави рускої
		8·16	до Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)
		8·25	до Перемишля
		9·00	до Підволочиск, Бродів гол. дворець
		9·20	„ „ дв. Підзамче
		10·05	до Янова від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.
2·51		10·30	до Іцкан, Чорткова
		11·00	до Кракова, Відня, Варшави, Праги
		11.10	до Підволочиск, Бродів дв. головний
		11·32	„ „ дв. Підзамче
		4·15	до Кракова, Відня, Праги, Самбора
		5·50	до Брухович від 15. мая до 14. вер. щод.

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 мінут рано.

Час середно европейский ріжнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12 год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформацийне ц. к. зелїзниць державних (ул. Красїцких ч. 5.) уділяє пояснень в справах зелїзничих, продає білети всякого рода і розклади їзди.

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

Банку Гіпотечного

2 купує і продає

всякі

папери цїнні

і МОНЕТИ

по найдешевшім курсї деннім не числячи нїякої провізиї.

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский**.

З друкарнї В. А. Шийковского.